

MINISTARSTVO KULTURE

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O KAZALIŠTIMA

Zagreb, svibanj 2006.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O KAZALIŠTIMA

OPĆA ODREDBA

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se obavljanje kazališne djelatnosti, a osobito osnivanje kazališta i kazališnih družina, ustrojstvo i upravljanje kazalištem, položaj kazališnih umjetnika i radnika te pitanja od značenja za kazališnu djelatnost.

KAZALIŠNA DJELATNOST

Članak 2.

Kazališna djelatnost je od interesa za Republiku Hrvatsku i obavlja se kao javna služba.

Članak 3.

Kazališna djelatnost obuhvaća pripremu i organizaciju te javno izvođenje dramskih, glazbeno-scenskih, lutkarskih i drugih scenskih djela (u daljnjem tekstu: scenska i glazbeno-scenska djela).

Kazališnu djelatnost obavljaju kazališta i kazališne družine kao samostalne pravne osobe, a iznimno kao posebne ustrojstvene jedinice unutar druge pravne osobe te kazališne kuće.

Članak 4.

Kazališta su pravne osobe koje pripremaju i organiziraju te javno izvode scenska i glazbeno-scenska djela, raspolazu kazališnim prostorom funkcionalno pogodnim i opremljenim za izvođenje scenskih i glazbeno-scenskih djela, potrebnim umjetničkim osobljem te organizacijskim i tehničkim radnicima.

Kazališne družine su pravne osobe koje se osnivaju radi pripreme i izvođenja scenskih i glazbeno-scenskih djela.

Članak 5.

Kazališne kuće su pravne osobe koje raspolazu s prostorom funkcionalno pogodnim za izvođenje scenskih i glazbeno-scenskih djela i potrebnim osobljem.

Odredbe ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju i na kazališne kuće.

Osnivanje kazališta i kazališnih družina

Članak 6.

Kazališta i kazališne družine osnivaju se kao javna i privatna.

Članak 7.

Republika Hrvatska te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave osnivaju kazalište i kazališnu družinu kao javnu ustanovu.

Članak 8.

Privatna kazališta i privatne kazališne družine mogu se osnivati kao ustanove, trgovačka društva i umjetničke organizacije, a mogu ih osnovati domaće i strane pravne i fizičke osobe.

Privatna kazališta mogu se osnovati ako su ispunjeni uvjeti iz ovoga Zakona, a po postupku sukladnom propisima po kojima se osnivaju.

Članak 9.

Na kazalište i kazališnu družinu koja djeluje kao ustrojstvena jedinica unutar druge pravne osobe, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona.

Članak 10.

Kazalište se može osnovati ako su ispunjeni uvjeti iz članka 4. ovoga Zakona.

Postojanje uvjeta za osnivanje kazališta rješenjem utvrđuje županijski ured državne uprave nadležan za poslove kulture županije na čijem se području kazalište osniva, odnosno Gradski ured za kulturu Grada Zagreba.

Postojanje uvjeta za osnivanje kazališta kojega je osnivač Republika Hrvatska rješenjem utvrđuje ministar kulture po prethodno pribavljenom mišljenju odgovarajućega kulturnog vijeća pri Ministarstvu kulture.

Članak 11.

Kazališta, kazališne družine i kazališne kuće upisuju se u sudski ili drugi odgovarajući registar te u Očevidnik kazališta.

Očevidnik kazališta vodi Ministarstvo kulture, a ministar kulture pravilnikom propisuje njegov sadržaj i način vođenja.

Sredstva za rad kazališta i kazališne družine

Članak 12.

Sredstva za rad kazališta i kazališnih družina uključuju sredstva za program, materijalne izdatke kao i sredstva za investicije i investicijsko održavanje, koja osigurava osnivač sukladno zakonu na temelju prihvaćenog prijedloga programa i financijskog plana.

Sredstva za program su plaće i honorari, te troškovi opreme i izvođenja programa.

Sredstva za materijalne izdatke su tekući izdatci redovnog poslovanja koje osnivač osigurava u visini opravdanih stvarnih troškova.

Članak 13.

Osnivač je dužan osigurati sredstva iz članka 12. ovoga Zakona sukladno kriterijima i standardima što ih, na prijedlog kazališnog vijeća, propisuje osnivač, a za nacionalna kazališta ministar kulture pravilnikom.

Sredstva za plaće i druga materijalna prava kazališnih radnika osnivač je dužan osigurati u skladu s propisima i odgovarajućim kolektivnim ugovorom.

Članak 14.

Sredstva za rad kazališta i kazališne družine mogu se osiguravati i iz proračuna Republike Hrvatske, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, u dijelu u kojem program utvrde kao javnu potrebu.

Sredstva za rad kazališta i kazališne družine mogu osiguravati i iz prihoda ostvarenih svojom djelatnošću, iz zaklada, sponzorstava, darova i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Sredstva za posebne programe uz osnivača može, zavisno od interesa, osiguravati Republika Hrvatska, županija, Grad Zagreb, grad i općina u dijelu u kojem taj program utvrde kao javnu potrebu.

Sredstva za posebne programe mogu osiguravati i druge pravne i fizičke osobe.

Dokumentacija

Članak 15.

Kazalište i kazališna družina dužni su čuvati dokumentaciju, registraturno i arhivsko gradivo u skladu s propisima o zaštiti arhivskog gradiva i arhivima.

Kada kazališta i kazališne družine prestanu s radom, dokumentacija, registraturno i arhivsko gradivo predaju se na čuvanje nadležnom arhivu.

Prestanak kazališta i kazališne družine

Članak 16.

Kazalište i kazališna družina prestaje s radom sukladno zakonu i drugim propisima.

Odluku o prestanku kazališta može donijeti osnivač uz prethodno mišljenje ministra kulture.

JAVNA KAZALIŠTA I JAVNE KAZALIŠNE DRUŽINE

Članak 17.

Javna kazališta i javne kazališne družine svojim programima ostvaruju interes osnivača u zadovoljavanju javnih potreba za kazališnom djelatnosti.

Javna kazališta i javne kazališne družine u obavljanju djelatnosti razmjenjuju programe i ostvaruju druge oblike suradnje.

Članak 18.

Osnivači javnih kazališta i javnih kazališnih družina međusobna prava i obveze glede osiguravanja sredstava i svih ostalih pitanja vezanih uz njihov rad uređuju aktom o osnivanju, statutom i međusobnim ugovorom.

Osnivači ne mogu ugovorom iz stavka 1. ovoga članka isključiti ili ograničiti odgovornost za obveze ispod razine svog osnivačkog udjela.

Ako se ne zaključi ugovor iz stavka 1. ovoga članka, osnivači su dužni osigurati privremeno financiranje najmanje u visini sredstava osiguranih u prethodnoj godini.

Članak 19.

Nacionalno kazalište i nacionalna kazališna družina svojim programima zadovoljavaju javne potrebe na razini Republike Hrvatske u obavljanju kazališne djelatnosti.

Radi ostvarivanja ciljeva iz stavka 1. ovoga članka nacionalno kazalište i nacionalna kazališna družina organiziraju se tako da ostvaruju programe dramske i

glazbeno-scenske umjetnosti, uvažavajući teritorijalnu ravnomjernost i regionalnu zastupljenost u obavljanju kazališne djelatnosti.

Članak 20.

Nacionalna kazališta su:

- Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu,
- Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku,
- Hrvatsko narodno kazalište Split,
- Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca Rijeka.

U sastavu Hrvatskoga narodnog kazališta Ivana pl. Zajca Rijeka djeluje Talijanska drama. Djelovanje Talijanske drame pobliže se uređuje statutom Hrvatskoga narodnog kazališta Ivana pl. Zajca Rijeka.

Ustrojstvo i upravljanje

Članak 21.

Ustrojstvo i upravljanje kazalištem i kazališnom družinom pobliže se uređuje statutom i drugim općim aktima, a u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju.

Intendant i poslovni ravnatelj

Članak 22.

Intendant upravlja radom nacionalnog kazališta i nacionalne kazališne družine, predstavlja i zastupa kazalište, odnosno družinu, organizira i provodi umjetnički program i za njega je odgovoran.

Intendant je odgovoran za zakonitost rada.

Poslovni ravnatelj je pomoćnik intendanta koji organizira i vodi poslovanje nacionalnog kazališta i nacionalne kazališne družine.

Zadaće i ovlasti intendanta i poslovnog ravnatelja pobliže se utvrđuju aktom o osnivanju i statutom.

Članak 23.

Intendant nacionalnog kazališta i nacionalne kazališne družine obvezno predlaže kazališnom vijeću imenovanje poslovnog ravnatelja te umjetničkih voditelja-ravnatelja za dramski, operni i baletni program sukladno statutu. Intendant Hrvatskoga narodnog kazališta Ivana pl. Zajca Rijeka obvezan je predložiti kazališnom vijeću i imenovanje umjetničkog voditelja-ravnatelja za Talijansku dramu.

Razrješenjem intendanta osobe iz stavka 1. ovoga članka razrješuju se dužnosti i prestaje im rad.

Ravnatelj

Članak 24.

Javnim kazalištem i javnom kazališnom družinom upravlja ravnatelj. Ravnatelj organizira i provodi umjetnički program, organizira i vodi poslovanje, predstavlja i zastupa kazalište odnosno kazališnu družinu, vodi poslovnu politiku i odgovoran je za zakonitost rada. Zadaće i ovlasti ravnatelja pobliže se utvrđuju aktom o osnivanju i statutom.

Ravnatelj može, sukladno statutu, kazališnom vijeću predložiti imenovanje pomoćnika ravnatelja. Razrješenjem ravnatelja pomoćnik se razrješuju dužnosti i prestaje mu rad.

Izbor i imenovanje intendanta, odnosno ravnatelja

Članak 25.

Intendanta Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske na zajednički prijedlog ministra kulture i gradonačelnika Grada Zagreba po prethodno pribavljenom mišljenju kazališnog vijeća.

Intendanta nacionalne kazališne družine imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra kulture po prethodno pribavljenom mišljenju kazališnog vijeća.

Intendanta nacionalnog kazališta, na prijedlog kazališnog vijeća, imenuje i razrješava predstavničko tijelo osnivača, a potvrđuje ministar kulture.

Ako ministar kulture ne potvrdi akt o imenovanju ili razrješenju intendanta u roku od 60 dana, računajući od dana dostave akta na potvrdu, smatrat će se da je potvrda dana.

Ravnatelja javnog kazališta i javne kazališne družine kojih su osnivači županije, Grad Zagreb, gradovi i općine, imenuje i razrješava predstavničko tijelo osnivača na prijedlog kazališnog vijeća.

Članak 26.

Javnom kazalištu i javnoj kazališnoj družini koja ima više osnivača, ravnatelja imenuju i razrješuju, na prijedlog kazališnog vijeća, sporazumno predstavnička tijela osnivača. Postupak i način imenovanja i razrješenja pobliže se uređuje aktom o osnivanju, statutom i ugovorom iz članka 18. ovoga Zakona.

Članak 27.

Intendant odnosno ravnatelj imenuju se temeljem javnog natječaja na vrijeme od četiri godine. Uvjeti za imenovanje propisuju se aktom o osnivanju i statutom.

Natječaj se raspisuje najkasnije godinu dana prije isteka mandata intendanta odnosno ravnatelja. Natječaj raspisuje i provodi kazališno vijeće.

Osnivač je obvezan prije raspisivanja natječaja za intendanta odnosno ravnatelja, uvažavajući umjetničke kriterije, utvrditi osnovni programski i financijski okvir za sljedeće četverogodišnje razdoblje.

Natječaj iz stavka 2. ovoga članka objavljuje se u dnevnom tisku i u „Narodnim novinama“.

Članak 28.

Za vrijeme natječajnog roka svakom kandidatu kazališno vijeće dužno je osigurati uvid u utvrđeni programski i financijski okvir, u izvješće o poslovanju i ostvarenom programu te kadrovske i financijske pokazatelje.

Pravo na uvid iz stavka 1. ovoga članka obvezno se navodi u tekstu natječaja te mjesto i vrijeme u kojem se može ostvariti. Podatke koje sazna uvidom kandidat ne smije javno iznositi niti objavljivati.

Članak 29.

Intendant odnosno ravnatelj imenuju se na temelju predloženoga četverogodišnjeg programa rada koji obvezno sadrži financijski i kadrovski plan ostvarenja predloženog programa.

Sprječavanje sukoba interesa

Članak 30.

Intendant, pomoćnik intendanta, umjetnički voditelj-ravnatelj te ravnatelj i pomoćnik ravnatelja javnog kazališta i javne kazališne družine, za vrijeme trajanja mandata ne mogu umjetnički djelovati i obavljati umjetničke poslove izvan kazališta, odnosno kazališne družine.

Kazališno vijeće

Članak 31.

Kazališno vijeće javnog kazališta i javne kazališne družine imaju tri, pet ili sedam članova od kojih većinu imenuje predstavničko tijelo osnivača iz reda uglednih umjetnika i radnika u kulturi, a ostale članove iz svojih redova biraju kazališni umjetnici. Ako članu vijeća iz reda kazališnih umjetnika prestane rad, prestaje mu i članstvo u vijeću.

Članove kazališnog vijeća kazališta i kazališne družine kojoj je osnivač Republika Hrvatska, sukladno stavku 1. ovoga članka, imenuje ministar kulture.

Broj članova kazališnog vijeća kazališta i kazališne družine koja ima više osnivača mora biti razmjeran osnivačkim udjelima, odnosno utvrđen osnivačkim aktom, statutom i međusobnim ugovorom osnivača iz članka 18. ovoga Zakona.

Način imenovanja, izbora i razrješenja članova kazališnog vijeća, uređuju se aktom o osnivanju i statutom.

Mandat članova kazališnog vijeća je četiri godine.

Za vrijeme trajanja mandata vanjski član kazališnog vijeća ne može umjetnički djelovati u tom kazalištu.

Članak 32.

Kazališno vijeće:

- na prijedlog intendanta odnosno ravnatelja potvrđuje godišnji program rada kazališta odnosno kazališne družine, koji mora biti sukladan s osnovnim programskim i financijskim okvirom iz članka 27. stavka 3. ovoga Zakona,
- prati ostvarivanje programa te njegovo financijsko i kadrovsko izvršavanje,
- razmatra i usvaja programska i financijska izvješća intendanta odnosno ravnatelja,
- na prijedlog intendant, odnosno ravnatelja, donosi statut i druge opće akte kazališta odnosno kazališne družine,
- obavlja i druge poslove određene zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Izvješća o programskom i financijskom poslovanju

Članak 33.

Intendant i poslovni ravnatelj odnosno ravnatelj dužni su kazališnom vijeću tromjesečno podnositi izvješća o ostvarenju programskog i financijskog poslovanja.

Kazališno vijeće razmatra i usvaja godišnje programsko i financijsko izvješće kao i izvješće o ostvarenju protekle kazališne sezone. Kazališno vijeće dužno je pisano izvijestiti osnivača o razlozima usvajana odnosno neusvajanja izvješća.

Članak 34.

Javna kazališta i javne kazališne družine dužne su najmanje jednom godišnje podnijeti izvješće o ostvarenju programskog i financijskog poslovanja osnivaču, te uvijek na zahtjev osnivača.

Osim izvješća iz stavka 1. ovoga članka osnivaču se obvezno podnosi i programsko i financijsko izvješće o ostvarenju protekle kazališne sezone.

Izvješća podnose intendant odnosno ravnatelj, uz obvezno dostavljanje mišljenja kazališnog vijeća.

Članak 35.

Ako osnivač ne prihvati programsko odnosno financijsko izvješće, intendant odnosno ravnatelj kazališta i kazališne družine može biti razriješen dužnosti prije isteka mandata.

Prije donošenja odluke o razrješenju, intendantu odnosno ravnatelju mora se pružiti mogućnost očitovanja o razlozima razrješenja.

U slučaju razrješenja iz stavka 1. ovoga članka, osnivač može razriješiti i članove kazališnog vijeća koje je imenovao.

PRIVATNA KAZALIŠTA I PRIVATNE KAZALIŠNE DRUŽINE

Članak 36.

Privatno kazalište i privatnu kazališnu družinu vodi i njome upravlja ravnatelj. Ravnatelja imenuje osnivač po postupku i uz uvjete utvrđene zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Statut i druge opće akte donosi ravnatelj uz suglasnost osnivača prema propisima po kojima je privatno kazalište ili privatna kazališna družina osnovana.

Članak 37.

Na privatna kazališta i privatne kazališne družine, ako su osnovane kao ustanove, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona.

NADZOR

Nadzor nad zakonitošću rada

Članak 38.

Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata nacionalnih kazališta i nacionalnih kazališnih družina obavlja Ministarstvo kulture.

Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata ostalih javnih kazališta i javnih kazališnih družina obavlja županijsko tijelo državne uprave nadležno za poslove kulture, odnosno Gradski ured za kulturu Grada Zagreba.

Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata privatnih kazališta i privatnih kazališnih družina obavlja se sukladno propisima prema kojima su osnovana.

Nadzor nad financijskim poslovanjem

Članak 39.

Nadzor nad financijskim poslovanjem javnog kazališta i javne kazališne družina obavlja nadležno tijelo državne uprave odnosno tijelo revizije.

Nadzor nad financijskim poslovanjem privatnih kazališta i privatnih kazališnih družina obavlja se sukladno propisima prema kojima su osnovana.

KAZALIŠNI UMJETNICI I DRUGI KAZALIŠNI RADNICI

Članak 40.

Kazališnu djelatnost obavljaju kazališni umjetnici te stručni i drugi kazališni radnici.

Kazališni umjetnici

Članak 41.

Kazališni umjetnici zasnivaju radni odnos u javnim kazalištima i javnim kazališnim družinama ugovorom o radu na određeno ili neodređeno vrijeme sukladno kadrovskom planu iz članka 29. ovoga Zakona.

Kazališni umjetnici u javnim kazalištima i javnim kazališnim družinama zasnivaju radni odnos zaključivanjem ugovora o radu na određeno vrijeme u pravilu na četiri godine, a prema potrebi projekta ili programa i na kraće razdoblje, ali ne kraće od dvije godine. Iznimno, ugovor o radu može se zaključiti i na godinu dana uz obrazloženje intendantta odnosno ravnatelja i suglasnost kazališnog vijeća.

Kazališni umjetnici radni odnos zasnivaju po pozivu ili na temelju javnog natječaja koji se objavljuje u dnevnom tisku. Način raspisivanja i provođenja natječaja uređuje se statutom i općim aktima.

Kazališni umjetnici prijavljeni na natječaj dužni su pristupiti audiciji. Audiciju provodi audicijsko povjerenstvo koje imenuje intendant, odnosno ravnatelj na način propisan statutom i općim aktima.

Članak 42.

Kazališni umjetnici koji čine kolektivna umjetnička tijela orkestra, zbora, baleta i plesa zasnivaju radni odnos zaključivanjem ugovora o radu na neodređeno ili određeno vrijeme. Uvjeti za zaključivanje ugovora o radu pobliže se uređuju statutom.

Članovi kolektivnih umjetničkih tijela iz stavka 1. ovoga članka mogu se javljati na natječaj i pristupati audiciji za pojedine projekte ili programe koje raspisuje kazalište u kojem su zaposleni.

Kazališnim umjetnicima iz stavka 1. ovoga članka nakon položene audicije i pokusnog rada od godine dana, ako zadovolje, intendant odnosno ravnatelj dužan je ponuditi ugovor o radu na četiri godine.

Članak 43.

S kazališnim umjetnicima s kojima je zaključen ugovor o radu na određeno vrijeme može se zaključiti novi ugovor o radu bez raspisivanja natječaja.

Kazališnom umjetniku nakon šesnaest godina rada u kazalištu ili kazališnoj družini, intendant odnosno ravnatelj dužan je ponuditi ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

Kazališnom umjetniku iz članka 42. stavka 1. ovoga Zakona nakon četverogodišnjeg ugovora o radu, intendant odnosno ravnatelj može ponuditi ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

Kazališni umjetnici s kojima se neće zaključiti novi ugovor o radu, obvezno se o tome pisano obavješćuju najkasnije šest mjeseci prije isteka ugovora o radu. U istom roku kazališnom se umjetniku može ponuditi ugovor o radu za obavljanje drugih poslova i zadaća sukladno njegovoj stručnoj spremi i radnim sposobnostima.

Članak 44.

Ministar kulture posebnim pravilnikom utvrđuje koji se kazališni radnici u smislu ovoga Zakona smatraju kazališnim umjetnicima.

Nacionalni prvaci

Članak 45.

Nacionalnim prvakom opere, drame i baleta hrvatskoga kazališta može postati osobito istaknuti kazališni umjetnik.

Status nacionalnog prvaka dodjeljuje ministar kulture na prijedlog stručnog povjerenstva koje se osniva pri Ministarstvu kulture.

Sredstva za plaću nacionalnog prvaka osigurava osnivač kazališta odnosno kazališne družine u kojoj je zaposlen sukladno posebnom propisu.

Drugi kazališni radnici

Članak 46.

Kazališni radnici radni odnos zasnivaju zaključivanjem ugovora o radu sukladno Zakonu o radu, statutu, kolektivnom ugovoru i drugim općim aktima kazališta odnosno kazališne družine.

Članak 47.

Voditelji ustrojstvenih cjelina u javnim kazalištima i javnim kazališnim družinama zasnivaju radni odnos zaključivanjem ugovora o radu na određeno ili neodređeno vrijeme sukladno statutu, kolektivnom ugovoru i drugim općim aktima kazališta odnosno kazališne družine.

Sprečavanje natjecanja kazališnog radnika s kazalištem

Članak 48.

Kazališni umjetnici i drugi kazališni radnici zaposleni u javnom kazalištu ili javnoj kazališnoj družini mogu obavljati umjetničke poslove izvan kazališta odnosno kazališne družine uz prethodnu pisanu suglasnost intendanta odnosno ravnatelja. Suglasnost mora sadržavati uvjete obavljanja odobrenih poslova.

Članak 49.

Osobe koje su zaposlenici javnog kazališta ili javne kazališne družine temeljem ugovora o radu zaključenog na dulje od godine dana, ne mogu biti osnivači ni ravnatelji privatnog kazališta i privatne kazališne družine.

Osoba koja se zaposli u javnom kazalištu odnosno javnoj kazališnoj družini na dulje od godine dana, dužna se u roku 15 dana odreći prava upravljanja ili prenijeti osnivački udio u privatnom kazalištu ili privatnoj kazališnoj družini.

Prestanak ugovora o radu

Članak 50.

Ugovor o radu s kazališnim umjetnikom i radnikom može se raskinuti prije isteka vremena na koje je zaključen pod uvjetom i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom, te u slučaju nepoštivanja odredbi ovoga Zakona.

Angažiranje vanjskih suradnika i umjetnika

Članak 51.

Za izvođenje i ostvarivanje pojedinih dijelova kazališnog programa mogu se angažirati vanjski suradnici i umjetnici.

S osobama iz stavka 1. ovoga članka zaključuje se ugovor o autorskom djelu ili ugovor o djelu sukladno zakonu.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 52.

Javna kazališta, javne kazališne družine i kazališne kuće dužne su u roku 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona uskladiti statut i druge opće akte s odredbama ovoga Zakona, a u daljnjem roku od 4 mjeseca uskladiti ustrojstvo i poslovanje s odredbama ovoga Zakona.

Osnivači kazališnih kuća mogu u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona postojeće kazališne kuće preustrojiti u kazalište sukladno odredbama ovoga Zakona.

Članak 53.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona suosnivači Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu su Republika Hrvatska s udjelom od 51% i Grad Zagreb s udjelom od 49%.

Međusobna prava i obveze suosnivači uređuju ugovorom iz članka 18. ovoga Zakona.

Članak 54.

Ministar kulture će u roku 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti pravilnike utvrđene ovim Zakonom.

Osnivači javnih kazališta i javnih kazališnih družina dužni su u roku iz stavka 1. ovoga članka propisati kriterije i standarde iz članka 13. ovoga Zakona.

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o kazalištima («Narodne novine», broj 61/91, 50/95 i 13/97) ostaju na snazi do donošenja pravilnika prema odredbama ovoga Zakona.

Članak 55.

Ministar kulture može posebnim pravilnikom urediti pitanja vezana uz status, ustrojstvo i financiranje kazališnih, glazbenih, glazbeno-scenskih festivala i drugih manifestacija koje svojim programima ostvaruju interes Republike Hrvatske na području kulture i međunarodne kulturne suradnje.

Članak 56.

Intendant odnosno ravnatelj javnog kazališta, javne kazališne družine i kazališne kuće, danom stupanja na snagu ovoga Zakona nastavlja obavljati svoje poslove i zadaće do imenovanja intendanta odnosno ravnatelja po odredbama ovoga Zakona.

Članak 57.

Kazališni umjetnici, te stručni i drugi kazališni radnici stupanjem na snagu ovoga Zakona nastavljaju s radom sukladno svojim ugovorima o radu.

Članak 58.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o kazalištima («Narodne novine», broj 61/91, 50/95, 13/97 i 127/00).

Članak 59.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“, a primjenjuje se od 1. siječnja 2007.

OBRAZLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Predloženim Zakonom utvrđuju se temeljni okviri te se preciznije uređuje obavljanje kazališne djelatnosti, a osobito osnivanje kazališta i kazališnih družina, financiranje, ustrojstvo i upravljanje kazalištem, obveze i ovlasti intendanta, poslovnog ravnatelja i ravnatelja, položaj i zapošljavanje kazališnih umjetnika i drugih kazališnih radnika te druga pitanja od značenja za kazališnu djelatnost.

Predloženim Zakonom osigurat će se pretpostavke za moderniji kazališni sustav te poboljšanu organizaciju nacionalnih i drugih javnih kazališta. Dosadašnja kazališna praksa ukazala je na određene nedostatke i potrebu da se preciznije urede pojedina pitanja kazališne djelatnosti u Republici Hrvatskoj.

Poboljšanja su predviđena u području ustrojstva i upravljanja kazalištima, preciziranju sustava financiranja, te otvaranjem mogućnosti participiranja više osnivača u osnivačkim pravima i financiranju u skladu s regionalnom razdiobom.

Odredbama Zakona koje se odnose na osnivanje kazališta zadržan je status četiriju nacionalnih kazališta, uz mogućnost osnivanja stalne ili povremene nacionalne kazališne družine. Republika Hrvatska i Grad Zagreb suosnivači su Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu u omjerima 51% (Republika Hrvatska) i 49% (Grad Zagreb), dok su osnivači ostalih nacionalnih kazališta Grad Rijeka i Grad Split, a za Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku ravnomjerno Grad Osijek i Županija osječko-baranjska.

Zakon ne ukida mogućnost postojanja kazališnih kuća kao prijelaznog oblika prema stvaranju kazališta sa stalnim ansamblom, jer se radi o dugoročnijem procesu i stvaranju uvjeta za mogućnost pretvorbe kazališnih kuća u kazališta. Kazališne kuće omogućuju manjim sredinama ostvarenje nekih oblika kazališne djelatnosti.

Zbog postizanja veće odgovornosti u rukovođenju kazalištem, boljeg poslovanja i odgovarajućeg nadzora uvode se kazališna vijeća u nacionalnim i drugim javnim kazalištima, kao spona između osnivača i kazališta i tijelo koje će na temelju redovitih izvješća pratiti, kontrolirati i evaluirati provođenje programskog, financijskog i kadrovskog plana intendanta/ravnatelja. Radi što uspješnijeg i stručnijeg poslovanja uvodi se u nacionalna kazališta i poslovni ravnatelj u statusu pomoćnika ravnatelja.

Detaljnije se uređuje i način izbora i imenovanja intendantata/ravnatelja, poslovnih ravnatelja i umjetničkih voditelja-ravnatelja kazališta, koji je vezan uz prihvaćeni četverogodišnji program, što osigurava sustav dugoročnijeg planiranja. Pritom se utvrđuju i obveze osnivača - donošenje kriterija i standarda za pripremu i izvođenje programa, kao i osnovnih programskih smjernica i financiranja koje će omogućiti stabilniji i ujednačeniji razvitak kazališne djelatnosti.

Zasnivanje radnih odnosa kazališnih umjetnika, kao i članova kolektivnih umjetničkih tijela, na određeno vrijeme, u pravilu na četiri godine ili po potrebi projekta ili programa na kraće vremensko razdoblje, ali ne kraće od godinu dana i na neodređeno vrijeme, pruža model kojim bi se omogućilo zadržavanje ansambla, ali i mogućnost bolje i kvalitetnije kadrovske iskorištenosti i pokretljivosti kazališnih umjetnika. Ovo posebno pogoduje mladim umjetnicima jer im otvara mogućnost bolje pokretljivosti i pronalaženja angažmana. Zakon vodi računa i o zaštiti umjetnika, uvažavajući specifičnosti pojedinih umjetničkih zanimanja (npr. balet i opera) i dužine radnog staža provedenog u kazališnoj djelatnosti, predviđajući za njih četverogodišnji ugovor o radu, odnosno ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Ističe se i kriterij izvrsnosti, tako da istaknuti umjetnici mogu zasnovati radni odnos i po pozivu, a ne samo na temelju javnog natječaja i audicije.

Sprječavanje sukoba interesa ostvarit će se provedbom odredbi o nemogućnosti umjetničkog djelovanja rukovodećih zaposlenika za vrijeme trajanja mandata izvan kazališta, kao i odredbi o nemogućnosti umjetničkog djelovanja vanjskih članova kazališnog vijeća u istom kazalištu. Sprječavanje natjecanja kazališnog radnika s kazalištem ostvarit će se odredbama koje onemogućuju da kazališni radnici zaposleni sa ugovorom na dulje od godinu dana djeluju izvan svoga kazališta bez pisane suglasnosti intendanta/ravnatelja, kao ni da budu osnivači i ravnatelji privatnih kazališta i kazališnih družina.

II. PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM

Zakonom o kazalištima se uređuju sljedeća pitanja:

- definiranje kazališne djelatnosti kao djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku
- osnivanje kazališta i kazališnih družina
- čuvanje dokumentacije, registraturnog i arhivskog gradiva
- sredstva za rad kazališta i kazališnih družina, te obveze osnivača
- kriteriji i standardi za programe kazališta i osnovne programske smjernice
- prestanak rada kazališta i kazališnih družina
- nacionalna kazališta i nacionalna kazališna družina
- ostala javna kazališta i javne kazališne družine
- privatna kazališta i kazališne družine
- ustrojstvo i upravljanje javnim kazalištima, uvođenje kazališnih vijeća u kazališta, postupak izbora i imenovanja intendanta, poslovnog ravnatelja i ravnatelja, te njihove obveze i ovlasti
- sprječavanje sukoba interesa
- izvješćivanje osnivača o programskom i financijskom poslovanju
- nadzor nad zakonitošću rada i nadzor nad financijskim poslovanjem
- pitanja vezana uz kazališne umjetnike i druge kazališne radnike (zasnivanje i prestanak radnog odnosa, natječaji, audicije, angažman po pozivu)
- stjecanje statusa nacionalnog prvaka kazališta
- zabrana natjecanja kazališnog radnika s kazalištem
- angažiranje umjetnika i drugih vanjskih suradnika
- mogućnost uređivanja pitanja festivala od interesa za Republiku Hrvatsku posebnim pravilnikom te donošenje drugih odgovarajućih pravilnika

- rokovi za usklađivanje rada i ustrojstva kazališta s novim zakonom.

III. OBJAŠNJENJE POJEDINIH ODREDBI ZAKONA

Članak 1.

Uvodna odredba koja određuje obuhvat Zakona. Ovim se Zakonom uređuju pitanja koja su značajna za kazališnu djelatnost i to prvenstveno obavljanje kazališne djelatnosti, osnivanje kazališta i kazališnih družina, kako javnih tako i privatnih, te položaj kazališnih umjetnika u drugih kazališnih radnika.

Članci 2.- 5.

Definiraju kazališnu djelatnost kao djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku koja se obavlja kao javna služba. Utvrđuje se da, u kontekstu ovoga Zakona, kazališna djelatnost obuhvaća pripremu, organizaciju i javno izvođenje scenskih i glazbeno-scenskih djela, a obavljaju je kazališta i kazališne družine kao samostalne pravne osobe. Iznimno se predviđa i mogućnost da kazališnu djelatnost mogu obavljati kazališta kao posebne ustrojstvene jedinice unutar druge pravne osobe, a također i kazališne kuće.

Kazališta i kazališne družine i kazališne kuće razlikuje se po tome što kazališta pripremaju, organiziraju i javno izvode scenska i glazbeno-scenska djela, a raspolažu i odgovarajuće opremljenim prostorom za njihovo izvođenje, te umjetničkim i drugim potrebnim kazališnim osobljem, dok se kazališne družine osnivaju samo radi izvođenja scenskih i glazbenih djela neovisno o prostoru. Kazališne kuće, pak, su pravne osobe koje raspolažu prostorom koji je odgovarajuće funkcionalno opremljen da se u njemu mogu izvoditi scenska i glazbeno-scenska djela i osobljem koje može omogućiti izvođenje kazališnih djela i na njih se na odgovarajući način primjenjuju odredbe ovoga Zakona.

Članci 6.- 11.

Uređuju osnivanje kazališta i kazališnih družina.

Kazališta i kazališne družine osnivaju se kao javne i kao privatne pravne osobe. Javno pravni subjekti – Republika Hrvatska te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave osnivaju kazalište ili kazališnu družinu kao javnu ustanovu. Pojedine pravne i fizičke osobe, kako domaće tako i strane, mogu osnovati privatno kazalište i privatnu kazališnu družinu i pritom su slobodne odabrati pravni oblik koji im najviše odgovara – ustanovu, trgovačko društvo ili umjetničku organizaciju. Pritom dakako moraju ispuniti uvjete za osnivanje propisane ovim Zakonom u članku 4. i provesti postupak za osnivanje propisan za onu organizacijsku formu koju su odabrali. (Zakon o ustanovama ili Zakon o trgovačkim društvima i dr.)

Postojanje uvjeta za osnivanje kazališta propisanih ovim Zakonom utvrđuju rješenjem odgovarajuća tijela državne uprave nadležna za poslove kulture, a kada je osnivač Republika Hrvatska uvjete utvrđuje ministar kulture uz prethodno mišljenje kulturnih vijeća.

Kao i sve druge pravne osobe, kazališta i kazališne družine i kazališne kuće upisuju se u sudski ili drugi odgovarajući registar, te u Očevidnik kazališta pri Ministarstvu kulture. Sadržaj i način vođenja Očevidnika posebnim pravilnikom propisuje ministar kulture.

Članci 12. - 14.

Propisuju način osiguravanja sredstava za rad kazališta i kazališnih družina koji se temelji na Zakonu o ustanovama, Zakonu o financiranju javnih potreba u kulturi i drugim propisima iz područja financiranja.

Prvenstveni obveznik osiguravanja sredstava je osnivač. On osigurava sredstva na temelju prihvaćenog prijedloga programa i financijskoga plana. Na toj osnovi dužan je osigurati sredstva za kazališni program što uključuje plaće i druga materijalna prava radnika sukladno odgovarajućim propisima i kolektivnim ugovorima, zatim troškove opreme i izvođenja programa, sredstva za materijalne izdatke što čine tekući izdatci redovitog poslovanja u visini opravdanih stvarnih troškova kao i sredstva za investicije i investicijsko održavanje prostora.

Sredstva se osiguravaju sukladno kriterijima i standardima koje osnivač utvrđuje na prijedlog kazališnog vijeća, a za nacionalna kazališta utvrđuje ih pravilnikom ministar kulture.

Izvori osiguravanja sredstava za rad kazališta i kazališnih družina mogu biti uz osnivača i Proračun Republike Hrvatske te proračuni jedinica lokalne samouprave u dijelu u kojemu program kazališta i kazališne družine utvrde kao svoju javnu potrebu ili za pojedine posebne programe, zavisno od njihova interesa i ukoliko te programe uvrste u svoje programe javnih potreba u kulturi.

Dakako, kazališta mogu sredstva pribavljati i iz prihoda ostvarenih svojom djelatnošću, iz zaklada, sponzorstava, darova i drugih zakonom dopuštenih izvora, a sredstva za pojedine posebne programe mogu osiguravati i druge pravne i fizičke osobe.

Članak 15.

Obvezuje kazališta i kazališne družine da čuvaju svu dokumentaciju te registraturno i arhivsko gradivo nastalo njihovim radom, sukladno propisima o zaštiti arhivskoga i registraturnog gradiva. Posebno je važna obveza kazališta i kazališnih družina da u slučaju prestanka rada obvezno predaju gradivo nadležnom arhivu.

Članak 16.

Predviđa mogućnost prestanka kazališta i kazališne družine uz pridržavanje zakona i drugih propisa koji reguliraju prestanak pravne osobe. Međutim, donošenje odluke osnivača o prestanku vezano je uz prethodno mišljenje ministra kulture.

Članci 17. – 20.

Definiraju javna kazališta i javne kazališne družine kao one koje svojim programima ostvaruju interes osnivača u zadovoljavanju javnih potreba u području kazališne djelatnosti, te u tu svrhu u obavljanju svoje djelatnosti razmjenjuju programe i ostvaruju druge oblike suradnje.

Osnivači javnih kazališta i javnih kazališnih družina međusobna prava i obveze vezana uz osiguravanje sredstava i druga pitanja vezana uz njihov rad uređuju aktom o osnivanju, statutom i međusobnim ugovorom. Ovim ugovorom osnivači ne mogu isključiti niti ograničiti svoju odgovornost za obveze ispod razine svoga osnivačkog udjela. U slučaju izostanka toga ugovora, dužni su osigurati privremeno financiranje koje ne smije ići ispod razine osiguranih sredstava u prethodnoj godini.

Nacionalno kazalište i nacionalna kazališna družina, koja su također javna, definirana su kao ona koja svojim programima zadovoljavaju javne potrebe na razini Republike Hrvatske i u tom cilju obavljanje svoje djelatnosti organiziraju tako da mogu izvoditi programe i dramske i glazbeno - scenske umjetnosti, ostvarujući pritom teritorijalnu ravnomjernost i regionalnu zastupljenost u obavljanju kazališne djelatnosti. Sukladno

tradiciji kazališnog života u Republici Hrvatskoj, četiri su nacionalna kazališta: Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu, Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku, Hrvatsko narodno kazalište Split i Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca Rijeka koje u svom sastavu ima Talijansku dramu.

Članak 21.

Propisuje da kazališta i kazališne družine svoje ustrojstvo i upravljanje pobliže uređuje statutima, ali u skladu sa zakonom i aktima o osnivanju.

Članci 22. i 23.

Uređuju položaj i zadaće intendanta i poslovnog ravnatelja.

Radom nacionalnog kazališta i nacionalne kazališne družine upravlja intendant. On predstavlja i zastupa kazalište, organizira i provodi umjetnički program i za njega je odgovoran, a odgovoran je i za zakonitost rada nacionalnog kazališta i nacionalne kazališne družine.

Poslovni ravnatelj je pomoćnik intendanta koji organizira i vodi poslovanje nacionalnog kazališta i nacionalne kazališne družine.

Pobliže uređivanje zadaća i ovlasti intendanta i poslovnog ravnatelja ostavljeno je aktu o snivanju i statutima nacionalnih kazališta i nacionalnih kazališnih družina.

Intendant se obvezuje da kazališnom vijeću predloži imenovanje poslovnog ravnatelja i umjetničke voditelje-ravnatelje za dramski, operni i baletni program, a intendant HNK Rijeka obavezan je predložiti kazališnom vijeću i imenovanje umjetničkog voditelja-ravnatelja za Talijansku dramu.

Kada se razriješi dužnosti intendant nacionalnog kazališta i nacionalne kazališne družine, razrješuju se poslovni ravnatelj i umjetnički voditelji- ravnatelji te im prestaje rad.

Članak 24.

Uređuje položaj i zadaće ravnatelja ostalih javnih kazališta i javnih kazališnih družina. U ostalim javnim kazalištima u dužnosti intendanta objedinjena je upravljačka, umjetnička i poslovna funkcija. Ravnatelj upravlja javnim kazalištima i javnom kazališnom družinom, organizira i provodi umjetnički program, vodi poslovnu politiku te organizira i vodi poslovanje, predstavlja i zastupa kazalište i odgovoran je za zakonitost rada.

Pobliže uređivanje zadaća i ovlasti ravnatelja ostavljeno je aktu o snivanju i statutima javnih kazališta i javnih kazališnih družina.

Ravnatelju je ostavljena mogućnost da, ukoliko je statutom kazališta tako uređeno, kazališnom vijeću predloži imenovanje pomoćnika ravnatelja.

Kada se razriješi ravnatelj, razrješuju se i njegovi pomoćnici i prestaje im rad.

Članci 25. – 29.

Uređuju izbor i imenovanje intendanta odnosno ravnatelja nacionalnih i ostalih javnih kazališta i javnih kazališnih družina.

Intendanta Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske na zajednički prijedlog ministra kulture i gradonačelnika Grada Zagreba po prethodnom pribavljenom mišljenju kazališnog vijeća, a intendanta ostalih nacionalnih kazališta na prijedlog kazališnog vijeća imenuje i razrješava predstavničko tijelo osnivača i potvrđuje ministar kulture. U slučaju šutnje ministra kulture duljem od 60 dana, smatra se da je s imenovanjem suglasan.

Predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave imenuju ravnatelja kazališta i kazališne družine kojih su osnivači na prijedlog kazališnog vijeća. U slučaju više osnivača ravnatelja na prijedlog kazališnog vijeća imenuju i razrješuju predstavnička tijela sporazumno, po postupku i na način uređen aktom o osnivanju, statutom i ugovorom o njihovim međusobnim pravima i obvezama iz članka 18. ovoga Zakona. Intendant i ravnatelj javnog kazališta imenuju se na četiri godine, na temelju javnog natječaja uz uvjete koji su propisani aktom o osnivanju i statutom, a na osnovi predloženog četverogodišnjeg programa rada koji obvezno sadrži godišnji financijski i kadrovski plan ostvarenja toga programa.

Natječaj raspisuje i provodi kazališno vijeće i to najkasnije godinu dana prije isteka mandata postojećeg intendanta odnosno ravnatelja i objavljuje ga u dnevnom tisku i Narodnim novinama, a osnivač je obvezan prije raspisivanja natječaja utvrditi osnovni programski i financijski okvir za slijedeće četverogodišnje razdoblje, uvažavajući pritom umjetničke kriterije.

Kazališno vijeće dužno je pristupnicima natječaja omogućiti uvid u utvrđeni programski i financijski okvir, u izvješće o poslovanju i ostvarenom programu te financijskim i kadrovskim pokazateljima. Prema podacima koje na taj način saznaju kandidat su se dužni odnositi kao prema poslovnoj tajni.

Članak 30.

Uređuje sprječavanje sukoba interesa na način da intendant, pomoćnik intendanta, umjetnički voditelj-ravnatelj te ravnatelj i pomoćnik ravnatelja javnog kazališta i javne kazališne družine za vrijeme trajanja mandata ne mogu umjetnički djelovati izvan svoga kazališta.

Članci 31. i 32.

Uređuju sastav i zadaće kazališnog vijeća javnog kazališta i javne kazališne družine. Omogućeno je da kazališno vijeće broji tri, pet ili sedam članova što ovisno o brojnosti zaposlenika, složenosti programa i drugim relevantnim okolnostima uređuje akt o osnivanju i statut kazališta, jednako kao i način njihova izbora imenovanja i razrješnja.

Većinu članova kazališnog vijeća imenuje predstavničko tijelo osnivača odnosno ministar kulture za kazališta i kazališne družine kojih je osnivač Republika Hrvatska, i to moraju biti ugledni umjetnici i radnici u kulturi, a ostale članove biraju kazališni umjetnici iz svojih redova. Unutarnjem članu kazališnog vijeća prestat će članstvo ako mu prestane rad u kazalištu.

Ukoliko kazalište ili kazališna družina imaju više osnivača broj članova kazališnog vijeća koje oni imenuju mora biti razmjernan osnivačkim udjelima i sukladan statutu i njihovom međusobnom ugovoru iz članka 18. ovoga Zakona.

Mandat članova kazališnog vijeća je četiri godine i za vrijeme trajanja mandata vanjski član vijeća ne može umjetnički djelovati u tom kazalištu.

Osnovni poslovi kazališnog vijeća su praćenje ostvarivanja programa kazališta te njegovo financijsko i kadrovsko izvršavanje te razmatranje i usvajanje programskog i financijskog izvješća intendanta odnosno ravnatelja. Kazališno vijeće također na prijedlog intendanta odnosno ravnatelja potvrđuje godišnji program rada kazališta odnosno kazališne družine koji mora biti sukladan s osnovnim programskim i financijskim okvirom iz članka 27. stavka 3. ovoga Zakona te donosi statut i druge opće akte kazališta odnosno kazališne družine. Predviđena je također i mogućnost da akt o osnivanju i statut povjere kazališnom vijeću obavljanje i drugih poslova sukladno zakonu.

Članci 33.-35.

Uređuju obvezu podnošenja izvješća o programskom i financijskom poslovanju. Intendant i poslovni ravnatelj odnosno ravnatelj imaju obvezu podnošenja kazališnom vijeću tromjesečnog izvješća o ostvarenju programskog i financijskog poslovanja. Kazališno vijeće obvezno je razmatrati ta izvješća kao i izvješće o ostvarenju protekle kazališne sezone te pisano izvijestiti osnivača o razlozima usvajanja odnosno neusvajanja godišnjeg programa i financijskog izviješća.

Osim toga, intendant odnosno ravnatelj dužni su podnositi osnivaču najmanje jednom godišnje i uvijek na njegov zahtjev financijsko izvješće i izvješće o ostvarenju programa protekle kazališne sezone. Uz ta izvješća obavezno je dostavljanje i mišljenje kazališnog vijeća.

U slučaju da osnivač ne prihvati programsko odnosno financijsko izviješće, intendant poslovni ravnatelj ili ravnatelj javnog kazališta i javne kazališne družine može biti razriješen dužnosti prije isteka mandata. Prije odluke o razrješenju mora mu biti pružena mogućnost očitovanja.

Članci 36. i 37.

Uređuju upravljanje privatnim kazalištima i privatnim kazališnim družinama i to tako da ravnatelja imenuje osnivač po postupku i uvjetima utvrđenim zakonom prema kojemu je privatno kazalište osnovano te aktom o osnivanju i statutom samog kazališta i kazališne družine. Ovo je u vezi sa člankom 8. prema kojemu se privatna kazališta i privatne kazališne družine mogu osnivati kao ustanove, trgovačka društva i umjetničke organizacije.

Za privatna kazališta i privatne kazališne družine koje se osnuju kao ustanove upućuje se na primjenu ovoga Zakona.

Članci 38. i 39.

Uređuju nadzor nad zakonitošću rada i financijskim poslovanjem javnih i privatnih kazališta i kazališnih družina.

Zakonitost rada i općih akata nacionalnih kazališta i nacionalnih kazališnih družina nadzire Ministarstvo kulture, a ostalih javnih kazališta odgovarajuće tijelo državne uprave nadležno za poslove kulture, dok se nadzor nad zakonitošću rada privatnih kazališta obavlja sukladno propisima po kojima su osnovana.

Financijski nadzor nad poslovanjem javnih kazališta i javnih kazališnih družina obavlja nadležno tijelo državne uprave odnosno tijelo revizije.

Financijski nadzor nad poslovanjem privatnih kazališta i privatnih kazališnih družina obavlja se, kao i nadzor nad zakonitošću rada, sukladno propisima po kojima su osnovana.

Članci 40. – 44.

Uređuju da kazališnu djelatnost obavljaju kazališni umjetnici te stručni i drugi kazališni radnici.

Propisuje se kada i u kojim slučajevima kazališni radnici zaključuju u javnim kazalištima i javnim kazališnim družinama ugovor o radu na određeno, a kada na neodređeno vrijeme, sve sukladno kadrovskom planu što ga intendant odnosno ravnatelj mora, prema članku 29. ovoga Zakona, uključiti u svoj četverogodišnji program temeljem kojega ga se imenuje.

U slučaju zaključivanja ugovora o radu na određeno vrijeme utvrđeno je kao pravilo četverogodišnje razdoblje, ali se ostavlja mogućnost zaključivanja takvog ugovora i na kraće razdoblje, prema potrebi određenog projekta ili programa, no koje ipak ne može biti kraće od dvije godine. Ipak, otvorena je mogućnost da se iznimno, uz obrazloženje intendanta odnosno ravnatelja i suglasnost kazališnog vijeća zaključi ugovor o radu i na godinu dana.

Radni odnos se zasniva po pozivu ili na osnovi javnog natječaja koji se mora objaviti u dnevnom tisku, a svi kazališni umjetnici koji se prijave na natječaj dužni su pristupiti audiciji. Audicijsko povjerenstvo imenuje intendant odnosno ravnatelj, a način provođenja audicije i druge potankosti uređuju se statutom.

Ako se sa kazališnim umjetnikom s kojim je zaključen ugovor o radu na određeno vrijeme želi zaključiti novi ugovor, to se može bez raspisivanja natječaja.

Za kazališne umjetnike, članove kolektivnih umjetničkih tijela zbora, orkestra, baleta i plesa predviđeno je zasnivanje radnog odnosa zaključivanjem ugovora o radu na neodređeno ili na određeno vrijeme, sukladno statutu. Ovi se kazališni umjetnici mogu javljati na natječaj i pristupiti audiciji za pojedine projekte ili programe u kazalištu u kojem su zaposleni. Ako polože audiciju i provedu godinu dana uspješnog pokusnog rada, intendant odnosno ravnatelj dužan im je ponuditi zaključivanje ugovora o radu na četiri godine, a poslije toga razdoblja može im ponuditi i ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

Predviđen je i zaštitni mehanizam za kazališne umjetnike sa kojima se više puta zaključuje ugovor o radu na određeno vrijeme i to tako da im se nakon 16 godina rada u kazalištu ili kazališnoj družini, obavezno mora ponuditi zaključavanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme.

Propisuje se obveza kazališta da kazališne umjetnike s kojima neće zaključiti novi ugovor o radu o tome pisano obavijeste najkasnije 6 mjeseci prije isteka ugovora o radu, a u istom roku može mu se ponuditi zaključivanje ugovora o radu za obavljanje drugih poslova sukladno njegovoj stručnoj spremi i radnim sposobnostima.

Članak 45.

Ministra kulture obvezuje se posebnim pravilnikom utvrditi koji se kazališni radnici smatraju kazališnim umjetnicima u smislu ovoga Zakona.

Na prijedlog posebnog stručnog povjerenstva pri Ministarstvu kulture ministar može osobito istaknutim kazališnim umjetnicima dodijeliti status nacionalnog prvaka opere, drame ili baleta hrvatskoga kazališta. Osnivači kazališta odnosno kazališne družine u kojima je zaposlen nacionalni prvak dužni su osigurati sredstva za njihove plaće sukladno posebnom propisu, tj. kolektivnom ugovoru.

Članci 46. i 47.

Propisuje se da kazališni radnici koji nisu kazališni umjetnici u smislu Zakona o kazalištima, radni odnos zasnivaju zaključivanjem ugovora o radu sukladno Zakonu o radu, statutu i odgovarajućem kolektivnom ugovoru, a za voditelje ustrojstvenih cjelina ostavlja se mogućnost zaključivanja ugovora o radu bilo na određeno bilo na neodređeno vrijeme, ovisno o statutu i drugim općim aktima kazališta.

Članci 48. i 49.

Uređuju sprječavanje natjecanja kazališnog radnika s kazalištem tako da kazališni umjetnici i drugi kazališni radnici zaposleni u javnom kazalištu ili javnoj kazališnoj družini mogu obavljati umjetničke poslove izvan svoga kazališta samo uz prethodnu

pisanu suglasnost intendanta, odnosno ravnatelja. Ta suglasnost mora sadržavati uvjete obavljanja poslova izvan kazališta.

Zaposlenici javnih kazališta i javnih kazališnih družina ne mogu biti osnivači ni ravnatelji privatnog kazališta niti privatne kazališne družine ako su u javnom kazalištu ili javnoj kazališnoj družini zaposleni temeljem ugovora o radu na više od godine dana. Osoba koja se zaposli u javnom kazalištu ili javnoj kazališnoj družini na dulje od godine dana, dužna je odreći se prava upravljanja ili prenijeti svoj osnivački udio u privatnom kazalištu ili privatnoj kazališnoj družini.

Članak 50.

Uređuje mogućnost raskidanja ugovora o radu s kazališnim umjetnikom i drugim kazališnim radnikom prije isteka vremena na koje je zaključen samo pod uvjetima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom.

Članak 51.

Ostavlja mogućnost iznimnog angažiranja vanjskih umjetnika i drugih vanjskih suradnika za ostvarivanje pojedinih dijelova kazališnog repertoara temeljem autorskog ugovora ili ugovora o djelu.

Članci 52. – 57.

Prijelazne su odredbe koje uređuju rokove u kojima su javna kazališta, kazališne kuće i javne kazališne družine dužne uskladiti svoje akte i poslovanje s ovim Zakonom nakon njegova stupanja na snagu.

Osnivači postojećih kazališnih kuća mogu u roku od 3 godine od stupanja Zakona na snagu postojeće kazališne kuće pretvoriti u kazalište prema odredbama ovoga Zakona.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona suosnivači Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu postaju Republika Hrvatska i Grad Zagreb i to u dijelovima 51% naprama 49%, a svoja međusobna prava i obveze vezana uz osiguravanje sredstava i sva druga pitanja uredit će ugovorom iz članka 18. ovoga Zakona.

Ministar kulture će u roku 90 dana donijeti nove pravilnike, a postojeći pravilnici doneseni na temelju ranijega Zakona o kazalištima ostaju na snazi do donošenja novih.

Osnivači javnih kazališta i javnih kazališnih družina obvezuju se da u istom roku donesu kriterije i standarde za osiguravanje sredstava za rad kazališta ili kazališne družine kako je propisano člankom 13. ovoga Zakona.

Ministru kulture otvara se mogućnost da posebnim pravilnikom uredi pitanja vezana uz kazališne, glazbeno – scenske i druge manifestacije koje svojim programima ostvaruju interes Republike Hrvatske u području kulture i međunarodne kulturne suradnje.

Zatečeni intendanti i ravnatelji javnih kazališta, kazališnih kuća i javnih kazališnih družina nastavit će obavljati svoju dužnost do imenovanja novih intendantata odnosno ravnatelja po odredbama ovoga Zakona.

Kazališni umjetnici, te stručni i drugi kazališni radnici stupanjem na snagu ovoga Zakona nastavit će s radom sukladno svojim ugovorima o radu.

Članci 58. i 59.

Završne su odredbe koje određuju prestanak važenja Zakona o kazalištima („Narodne novine“ 61/91, 50/95, 13/97 i 127/00) te stupanje na snagu ovoga Zakona

osmog dana od objave u „Narodnim novinama“, uz odgodu primjene do 1. siječnja 2007.

IV. SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Sredstva za rad javnih kazališta i javnih kazališnih družina osiguravaju se sukladno utvrđenim javnim potrebama u kulturi te ih osiguravaju vlasnici i osnivači. Provođenje ovoga Zakona zahtijevat će osiguravanje sredstava ovisno o obliku i organizacijskoj strukturi kazališta, te programskim smjernicama koje će utvrditi osnivač kazališta, sukladno kulturnim potrebama i financijskim mogućnostima.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU OVIM KONAČNIM PRIJEDLOGOM U ODNOSU NA ONA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA TE RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Sve primjedbe i prijedlozi na Prijedlog zakona o kazalištima koji su izneseni u raspravi provedenoj u prosincu 2005. godine u Hrvatskom saboru i njegovim radnim tijelima s pažnjom su razmotrene i usvojene. Slijedom toga, u ovaj Konačni prijedlog Zakona o kazalištima unesene su slijedeće promjene.

U uvodne odredbe Zakona, gdje se navodi da kazališnu djelatnost obavljaju kazališta i kazališne družine, ponovno su unesene kazališne kuće, kako je to u sada važećem Zakonu o kazalištima, s obzirom da je prevladalo mišljenje da je to otvorena mogućnost za manje sredine da organiziraju kazališni život. Osim toga, nacionalni ansambli kao organizacijski oblik obavljanja kazališne djelatnosti koji je unosio dosta nejasnoća, izostavljeni su iz Zakona, s obzirom da, ukoliko se i osnuju, bit će osnovani kao nacionalna kazališna družina.

Obveze osnivača glede osiguravanja sredstava za rad kazališta jasnije su izražene, te su ministar kulture i osnivači kazališta obvezani da posebnim aktima utvrde standarde i kriterije po kojima će se osiguravati sredstva. Ovi će standardi i kriteriji biti upućujući i za kazališta i kazališne družine u planiranju i organiziranju svoga rada.

Najveće promjene u ovaj Konačni prijedlog unesene su u području upravljanja kazalištima i položaju intendanta i poslovnog ravnatelja, jer je ovaj dio Prijedloga zakona pretrpio najviše kritika. Sukladno primjedbama i prijedlozima svih sudionika saborske rasprave ključna osoba u nacionalnom kazalištu je intendant što je tradicija hrvatskog kazališta. Intendant upravlja radom nacionalnog kazališta i nacionalne kazališne družine, predstavlja i zastupa kazalište, organizira i provodi umjetnički program i za njega je odgovoran, kao i za zakonitost rada. Poslovni ravnatelj je prema ovom Konačnom prijedlogu pomoćnik intendanta koji organizira i vodi poslovanje nacionalnog kazališta i imenuje ga kazališno vijeće na prijedlog intendanta. Na prijedlog intendanta kazališno vijeće imenuje i umjetničke voditelje – ravnatelje za dramski, operni i baletni program. Mandat svih pomoćnika vezan je za mandat intendanta te se razrješuju njegovim razrješenjem.

U pogledu imenovanja intendanta Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu unesena je promjena utoliko, što ga Vlada Republike Hrvatske imenuje na zajednički prijedlog ministra kulture i gradonačelnika Grada Zagreba. Ovo stoga što su Republika Hrvatska i Grad Zagreb suosnivači tog kazališta u omjeru 51%/49%, što je

značajna promjena u Konačnom prijedlogu zakona do koje je došlo sporazumom navedenih subjekata.

Konačnim prijedlogom zakona upravno vijeće zamijenjeno je kazališnim vijećem sastavljenim od predstavnika osnivača i kazališnih umjetnika i precizno su mu propisani poslovi i zadaće čime su razriješene ranije nejasnoće u tom pogledu na koje je ukazivao veliki broj sudionika saborske rasprave.

U cilju učinkovitog sprječavanja sukoba interesa propisano je da intendant, ravnatelj i njihovi pomoćnici za vrijeme trajanja mandata ne mogu umjetnički djelovati izvan svoga kazališta. Jednako tako, ni vanjski članovi kazališnog vijeća ne mogu umjetnički djelovati u kazalištu u kojem su članovi vijeća.

Zamjetna je razlika u Konačnom prijedlogu zakona u odnosu na Prijedlog u poboljšanju položaja kazališnih umjetnika. Naime, propisano je da kazališni umjetnici zaključuju ugovor o radu na određeno vrijeme u pravilu na četiri godine, a tek iznimno na kraći vremenski period koji nikako ne može biti kraći od godine dana. Također su u povoljnijem položaju članovi kolektivnih umjetničkih tijela zbora, orkestra i baleta kojima, ako zadovolje pokusni rad, intendant odnosno ravnatelj mora ponuditi ugovor o radu na četiri godine. Najznačajnija promjena u položaju kazališnih umjetnika je obveza intendanta odnosno ravnatelja da im nakon navršenih šesnaest godina rada u kazalištu ili kazališnoj družini mora ponuditi zaključivanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme.

Konačnim prijedlogom zakona propisana je obveza kazališnog umjetnika koji se zaposli u javnom kazalištu ili javnoj kazališnoj družini da se odrekne prava upravljanja ili prenese svoj osnivački udio u privatnom kazalištu ili privatnoj kazališnoj družini za razliku od Prijedloga prema kojem su se morali odreći osnivačkog udjela.

I na kraju, kazališnim kućama je dana mogućnost da se u roku od tri godine preustroje u kazališta, za razliku od prijašnjeg roka od godinu dana.

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANA NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

Primjedbe i mišljenja na Prijedlog zakona o kazalištima kako je već navedeno razmotrene su i uvažene u najvećoj mogućoj mjeri što je dovelo do već opisanih promjena u tekstu Konačnog prijedloga zakona u odnosu na raniji Prijedlog zakona.

Od načelnih prigovora koji su iznošeni u raspravi neprihvatljiv je prigovor da je zakon rađen bez sudjelovanja struke, odnosno da mišljenja i prijedlozi kazališnih umjetnika i drugih sudionika kazališnog života u Hrvatskoj nisu bila prihvaćana i unošena u tekst zakona. Kako u pripremi Prijedloga zakona, tako i u pripremi ovoga Konačnog prijedloga ostvarena je suradnja sa svim kazališnim djelatnicima i osobama vezanim uz kazališni život. To su prvenstveno kazališni umjetnici – dramski, operni, glazbeni, baletni, plesni, članovi kolektivnih umjetničkih tijela – zbora, orkestra i baleta, zatim intendant, ravnatelj kazališta i kazališnih kuća, privatnih kazališta, kazališnih družina, intendant i ravnatelj kazališnih festivala, zatim predstavnici sindikata djelatnika u kulturi i granskih sindikata kazališnih umjetnika, kao i predstavnici tijela državne uprave nadležnih za poslove kulture. Interesi, pa tako i prijedlozi ovih grupacija različiti su, sukladno njihovim različitim interesima te ovaj Konačni prijedlog zakona sadrži rješenja za koja držimo da maksimalno zadovoljavaju njihove potrebe, ali isto tako i interese kazališnog života u Hrvatskoj.

Također nije mogla biti prihvaćena načelna primjedba da kazališni zakon ne treba ni donositi kao posebni zakon, što je praksa mnogih europskih zemalja.

Hrvatska zakonodavna tradicija u području kazališta traje u kontinuitetu više od 130 godina – prvi kazališni zakon bio je donesen 1861. godine, a u samostalnoj državi upravo je Zakon o kazalištima donesen u studenom 1991. godine kao jedan od prvih propisa s područja kulture. Ne smatramo opravdanim ovu praksu napustiti, već smatramo da je ovaj Zakon o kazalištima koji sada predlažemo nastavak upravo te zakonodavne tradicije, koji u sebi sadrži nova rješenja sukladno novom položaju kazališta, kazališne umjetnosti i kulture uopće.

Nije prihvaćen prigovor da je nepotrebno razlikovanje između nacionalnih kazališta, ostalih javnih kazališta, privatnih kazališta jer bi to unosilo zbrku i nejasnoće. Omogućavanje korištenja vrlo različitih organizacionih formi za obavljanje kazališnih djelatnosti pogoduje pronalaženju onog statusnog oblika koji najbolje odgovara pojedinoj sredini, te financijskim i drugim mogućnostima osnivača.

Prijedlog da se zakonom uredi ujednačeno financiranje i jednake plaće za sve kazališne radnike također nije mogao biti u potpunosti prihvaćen. Plaće određuju koeficijenti koji su predmet kolektivnih ugovora a ne zakona, a nastojanje ujednačavanja financiranja kazališta sadržano je u članku 13. koji obvezuje osnivače da utvrde kriterije i standarde po kojima će osiguravati sredstva za rad kazališta.

Prigovor koji je iznesen u raspravi o Prijedlogu zakona da je neprihvatljivo i nedemokratski da Vlada imenuje i razrješuje intendante bez ikakvog obrazloženja, pa tako javnost ne može saznati o razlozima, nije mogao biti prihvaćen s obzirom da Zakon o kazalištima ne može uređivati niti utjecati na uređivanje načina na koji Vlada Republike Hrvatske donosi akte o imenovanju i razrješanju.

Neprihvatljiv je prigovor prema kojemu pristupnike natječaju za intendante i ravnatelje ne bi trebalo obvezivati na čuvanje tajnosti podataka o radu kazališta u koja stekne uvid tijekom provođenja natječaja. Programi kazališta i organizacija njihove pripreme i izvođenja različita su u pojedinim kazalištima i svako kazalište ima pravo zadržati za sebe informacije o tome kako namjerava osmisliti i organizirati svoj repertoar.

Prijedlozi poboljšanja obrazovanja kulturnog managementa iz kojih bi mogli proizaći uspješni poslovni ravnatelji i ravnatelji kazališta, kako god poželjni bili, ne mogu biti predmet Zakona o kazalištima već se to pitanje može urediti propisima koji reguliraju procese obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

Također i prijedlozi vezani uz porezne olakšice i stimulacije ne mogu biti predmet ovoga Zakona, jer je porezni sustav u Republici Hrvatskoj jedinstveno reguliran financijskim propisima.

Neprihvatljiv je prigovor da se osnivače ne može obvezivati na osiguravanje sredstava za kazališta najmanje na razini prethodne godine. Jedno od temeljnih načela Zakona o financiranju javnih potreba u kulturi je održavanje postignutog nivoa kulturnog razvitka na svim razinama.